

1. Білик Т.С. Особливості організації позакласної виховної роботи з молодшими школярами на матеріалах математики / Т.С.Білик // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 6-8 квітня 2016р.) / за ред. Г. С. Тарасенко ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – Вип. 5. – С. 147-150.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ НА МАТЕРІАЛАХ МАТЕМАТИКИ

Сьогодні в умовах величезних змін у соціальному, економічному житті України постала проблема перебудови у сфері виховання, мета якої формувати всебічно й гармонійно розвинену, творчу та активну людину. Завдання школи сьогодні – забезпечити всебічний розвиток особистості кожного учня, створивши необхідні для цього умови. Реалізація цієї мети покладена на педагогічний колектив сучасної школи, однак, більшою мірою, на класного керівника, який повинен володіти, задля цього, певними вміннями та навичками з теорії та методики виховання, методами, прийомами, технологіями організації виховного процесу, безпосереднього здійснення виховної роботи.

На думку, Захарової А.«Сучасна освіта – це освіта для людини. Її стрижнем є розвиваюча, культуротворча домінанта, виховання здатності до самоосвіти і саморозвитку особистості, яка вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, прагне змінити на краще своє життя»[3, 22].Людство завжди прагнуло і прагне до гармонії. І сучасна система освіти націлена на виховання гармонійно розвинутої людини, на створення високоморального інтелектуалу.

Роль учителя є вирішальною у процесах формування мислення, гартування характеру й виховання моральних якостей учня. Він генератор і джерело ідей, якими керується другий суб'єкт педагогічного процесу–учень. Від педагогічної майстерності вчителя залежить націлювання учнів на належний навчальний лад. Тоді цілі вчителя стають і цілями учнів – у них одна мета. Природно, що прагнення обох до єдиної мети прискорює її досягнення. Щоб керувати процесом формування і розвитку здібностей учнів, треба знати актуальні і потенціальні їх рівні.

Життєва дорога підростаючого покоління прокладається в рамках загальноосвітньої школи – життєвого простору дитини, в якому вона не лише готується до життя, а й живе. Тому позакласна виховна робота на матеріалах математики планується так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника життя, гармонізації та гуманізації стосунків між учнями і педагогами, школою і родиною, керуючись ідеями самоцінності дитинства демократичного діалогу між поколіннями. Важливу роль у цьому відіграє виховна робота.

Одним із засобів зацікавлення учнів математикою є добре продумана робота, яка має бути спрямована на реалізацію таких навчальних та виховних цілей: пробудження і розвиток стійкого інтересу учнів до математики; розширення і поглиблення знань учнів з програмового матеріалу; розвиток математичних здібностей в учнів; вироблення в учнів певних навичок науково-дослідницького характеру; формування математичної культури учнів; виховання високої культури математичного мислення; розвиток в учнів уміння самостійно і творчо працювати з навчальною і науково-популярною літературою;

розширення і поглиблення уявлень учнів про практичне значення математики в техніці і практиці; розширення і поглиблення уявлень учнів про культурно-історичну цінність математики, про ведучу роль математичної школи у світовій науці; пропаганда математичних знань серед учнів.

Особливе значення в реалізації даних цілей слід надавати відомостям з історії математики. Завдяки історичному матеріалу в учнів формується уявлення про математику як невід'ємну частину загальнонародської культури, виникає стимул до наукової творчості, з'являється можливість краще зрозуміти сучасний стан науки.

Позакласна виховна робота на матеріалах математики складає нерозривну частину навчально – виховного процесу навчання математики, складного процесу впливу на свідомість і поведінку школярів, поглиблення і розширення їх знань і навиків таких факторів, як зміст самого навчального предмета – математики, всієї діяльності вчителя в сполученні з різносторонньою діяльністю учнів.

Відомий математик Паскаль Б. говорить: «Об'єкт математики настільки серйозний, що слід не пропускати нагоди зробити його трохи цікавішим» [5, 26].

Головне завдання позакласної виховної роботи на матеріалах математики – виховувати інтерес до математики, стимулювати учнів до вивчення математики. Різноманітні види цієї роботи в їх сукупності сприяє розвитку пізнавальної діяльності учнів: сприйняття, подання, увагу, пам'ять, мислення, мову, уявлення. «Жоден наставник не повинен забувати, – говорив Ушинський К., – що його найголовніший обов'язок складається з того, щоб привчити вихованців до розумової праці і що цей обов'язок найбільш важливий, ніж передача самого предмету» [5, 25]. Вона допомагає формуванню творчих здібностей учнів, елементи яких проявляються в процесі вибору рішення задач, в математичній чи логічній смисловій, при проведенні на позакласних заняттях відповідних ігор, в конструкції різних геометричних фігур, в організації колективу своїх друзів, щоб з найбільшою ефективністю виконати будь – яку роботу чи провести пізнавальну гру і т. д.

Позакласна виховна робота з математики включаєв себе заняття, які проводяться в позаурочний час, ґрунтуються на принципі добровільної участі, мають на меті підвищення рівня математичного розвитку учнів і цікавості до предмета за рахунок поглиблення і розширення базового змісту програми. Позакласні заняття можна будувати як на матеріалі, лише посередньо пов'язаному зі шкільною програмою, так і на матеріалі, який безпосередньо межує з темами обов'язкової програми, але не дублює цю роботу, а поглиблює і дещо розширює її учнів.

Питання доцільності використання історичного матеріалу у позакласній роботі з учнями початкових класів неодноразово висвітлювалося в публікаціях. Зокрема, Шумиґай С., зосереджувала увагу на доцільності використання математичного матеріалу саме в позакласній виховній роботі з молодшими школярами. У процесі виховної роботи з математики на її думку, цікаво і в доступній формі можна розповісти учням про видатних вітчизняних і зарубіжних математиків, розглянути історичні матеріали, розв'язувати цікаві історичні задачі тощо, оскільки на уроці вчитель не завжди має змогу виділити для цього достатньо часу [5, 28]. Вона виділяла такі форми позакласної роботи: позакласну роботу в школі; позашкільну роботу в дитячих будинках творчості, в літніх таборах тощо; роботу різних рівнів заочних математичних шкіл; математичний гурток; тиждень або місячник математики; клуби веселих і кмітливих математиків; математичні вікторини, конкурси, турніри; математичні екскурсії; математичні вечори, математичні ранки для учнів; шкільні наукові конференції; шкільні олімпіади. Такі форми позакласної роботи часто перетинаються, і тому їх важко чітко розмежувати.

За своїм змістом позакласна виховна робота не регламентована державною навчальною програмою. Однак на позакласних заняттях математичний матеріал пропонується відповідно до знань та вмінь учнів. Це означає, що при відборі завдань з

математики для позакласних занять бажаним є безпосередній зв'язок з поточним програмовим матеріалом, але не обов'язковим. Треба виходити тільки з загального рівня знань та вмінь учнів з математики. Це означає також, що самі завдання з математики за формою не обов'язково повинні бути точно такими ж, які зустрічаються на уроках (розв'язання прикладів, задач тощо).

Організація даної роботи здійснюється з урахуванням побажань батьків, інтересів і нахилів учнів на принципах добровільності, самостійності вибору виду діяльності, взаємоповаги і співробітництва. Особливістю її є також те, що їй властиве багатство і різноманітність форм. Пояснюється це не тільки характером завдань, які вона виконує, а й складом учасників. Для такої роботи характерне і те, що дитина не боїться отримати погану оцінку.

Позакласна виховна робота на матеріалах математики у початкових класах у значній мірі і виховує здатність до навчання та виховання, і визначає рівень знань, і формує й закріплює навички та вміння, і виховує вміння розумової праці у школярів, і розвиває інтерес до математики. Поряд з уроками кожен вчитель повинен використовувати як позакласну роботу, так і виховну роботу з математики для сильних, слабких та середніх учнів. Адже вона сприяє глибокому і міцному оволодінню матеріалом, підвищенню математичної культури, виробленню навичок самостійної роботи, розвиває мислення, здатність здійснювати розумові операції, закріплює і не дає втратити дитині інтерес до вивчення математики, розвиває творчі здібності дитини. Позакласна робота на матеріалах математики має важливе виховне значення. Особливо велика цінність позакласної роботи у вихованні моральних якостей дитини: волі, наполегливості в подоланні труднощів, доведенні до кінця розпочатої роботи, критичного ставлення до себе. Участь у позакласній роботі дає можливість оцінити красу думки чи способу розв'язку, а отже розвиває естетичні почуття. Тому позакласна робота з математики у початкових класах є невід'ємною складовою навчально-виховного процесу і повинна займати вагоме місце у педагогічній роботі кожного вчителя початкових класів.

Література:

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. -К.: Академвидав, 2004. - 352 с.
2. Добровольський С. Формування інтересу до математики в учнів початкових класів допоміжної школи /С.Добровольський // Дефектологія. - 2000. -№1.- С.36-38.
3. Захарова А.М. Розвивальне навчання математики в початковій школі//Педагогіка і психологія.- 2000.-№ 1.– С. 21-27
4. Ізюмова А. Математична скарбничка//Математика.- 2001.-№ 14-15.
5. Шумигай, С. Історія науки як засіб стимулювання пізнавального інтересу учнів на уроках математики /Математика в школі : науково-методичний журнал/ Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України, видавництво "Педагогічна преса". - К. : Педагогічна преса, 1997- С.24-30